

WYMAGANIA OCHRONY ŚRODOWISKA W PRZYGOTOWANIU INWESTYCJI BUDOWLANEJ

Jolanta HARASYMIUK^{a*}, Zdzisław KOWALCZYK^b

^a Katedra Inżynierii Materiałów i Procesów Budowlanych, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie,
ul. Heweliusza 10, 10-724 Olsztyn

^b Olsztyńska Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania im. Tadeusza Kotarbińskiego,
ul. Artyleryjska 3c, 10-165 Olsztyn

Streszczenie: W artykule przedstawiono przegląd najważniejszych wymagań ochrony środowiska w przygotowaniu inwestycji budowlanej do realizacji. Zawarta w artykule sekwencja standardowych działań i czynności przygotowawczych uwzględnia wymaganą dokumentację środowiskową oraz może stanowić dla inwestora wskazówkę przy opracowywaniu szczegółowego algorytmu postępowania w konkretnym przypadku.

Słowa kluczowe: inwestycja budowlana, wymagania ochrony środowiska, przygotowanie inwestycji budowlanej do realizacji.

1. Wprowadzenie

Potrzeba uwzględnienia wymagań ochrony środowiska w przygotowaniu inwestycji budowlanych nabrała w ostatnich latach szczególnego znaczenia. Po pierwsze, postępująca degradacja środowiska skutkuje wzrostem świadomości społecznej w kwestii konieczności ochrony zasobów naturalnych oraz sukcesywnym zwiększaniem wymagań dotyczących przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Dotyczy to szczególnie inwestycji realizowanych na obszarach specjalnych. Po drugie, prawidłowo przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko inwestycji z sektora publicznego i prywatnego stanowi warunek dofinansowania z krajowego lub regionalnego programu operacyjnego (Wytyczne MRR, 2009). Po trzecie, etap poprzedzający właściwą realizację budowlaną jest najistotniejszy z punktu widzenia możliwości zminimalizowania uciążliwości inwestycji dla środowiska w całym cyklu użytkowania budowli.

W publikacjach z tej tematyki dominują opracowania odnoszące się do wybranych aspektów ochrony środowiska w procesie inwestycyjno-budowlanym: ocena oddziaływania na środowisko jako prewencyjny instrument ochrony środowiska (Korona, 2010), charakterystyka krajowych i unijnych uregulowań prawnych ochrony środowiska (Kulas i Zawadka, 2007).

W pracy podjęto próbę całościowego ujęcia problematyki ochrony środowiska w przygotowaniu inwestycji budowlanej z punktu widzenia inwestora.

2. Wymagania ochrony środowiska w fazie programowania i projektowania inwestycji budowlanej

Etap prac przygotowawczych do realizacji inwestycji obejmuje fazę programowania i projektowania. W każdej z tych faz występują wymagania ochrony środowiska, które inwestor musi spełnić nie chcąc narazić się na: zaskarżenie wydanych decyzji administracyjnych, odmowę wydania pozwolenia na budowę, sankcje prawne i finansowe za szkody w środowisku oraz koszty związane z odtworzeniem zniszczonych siedlisk przyrodniczych.

Programowanie uwzględnia działania związane z: analizą i oceną zasadności podjęcia inwestycji, opracowaniem indywidualnego programu przedsięwzięcia oraz zapewnieniem środków finansowych na jego realizację. Dokumentem fazy programowania wymaganym od inwestora przy ubieganiu się o dofinansowanie inwestycji z funduszy unijnych jest

* Autor odpowiedzialny za korespondencję. E-mail: jolanta.harasymiuk@uwm.edu.pl

studium wykonalności¹. W studium analizuje się i ocenia wykonalność alternatywnych wariantów inwestycyjnych oraz rekomenduje wariant najkorzystniejszy z punktu widzenia założonych celów i rezultatów przedsięwzięcia. Istotną częścią opracowania są zazwyczaj studia lokalizacyjne, wykorzystujące ważne z punktu widzenia pomyślnego ukończenia inwestycji kryteria ekologiczne i społeczne. Przykładowe kryteria cząstkowe mogą dotyczyć: występowania na danym terenie obszarów ochrony przyrody, możliwości wystąpienia konfliktów z mieszkańcami lub obecnym użytkownikiem terenu. W studium, zależnie od potrzeb, dokonuje się również klasyfikacji planowanej inwestycji pod kątem wymogu przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko oraz określa zakres planowanych działań ochronnych (monitoring środowiska, ewentualne działania naprawcze). Przy inwestycjach przygotowywanych z pominięciem formalnego badania wykonalności, inwestor powinien ocenić ekonomiczną efektywność wybranego wariantu inwestycyjnego oraz dokonać analizy istniejących uwarunkowań lokalizacyjnych.

W przypadku, gdy teren zamierzonego przedsięwzięcia jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, inwestycja może być lokalizowana bezpośrednio na podstawie ustaleń planu. Plan miejscowy wskazuje w gminie tereny do inwestowania oraz określa ich przeznaczenie z zachowaniem zasad ochrony środowiska. Jeżeli część opisowa planu wyklucza realizację inwestycji mogącej znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, zapis o przemysłowym zagospodarowaniu terenu z wyłączeniem planowanego rodzaju działalności jest dla inwestora informacją o braku możliwości zrealizowania przedsięwzięcia (Ochrona środowiska, 2009; Zakrzewska, 2010). Inwestor musi również respektować wszelkie nakazy, zakazy i ograniczenia w budowie, rozbudowie lub przebudowie obiektów budowlanych i urządzeń technicznych wynikające z przepisów szczególnych, w tym Ustaw: Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 92z 2004 r., poz. 880 z późniejszymi zmianami), Prawo wodne (Dz. U. Nr 239 z 2005 r., poz. 2019 z późniejszymi zmianami), Ustawa o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92 z 2004r., poz. 880) i rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (Dz. U. Nr 67 z 1992r., poz. 337) oraz inne. Przy braku planu miejscowego, inwestor musi wystąpić z wnioskiem o ustalenie warunków zabudowy w drodze indywidualnej decyzji administracyjnej. Wniosek inwestora o ustalenie lokalizacji inwestycji celu

publicznego lub wydanie warunków zabudowy dla pozostałych inwestycji budowlanych (wzizt) musi zawierać podstawowe dane charakteryzujące wpływ przedsięwzięcia na środowisko. Decyzja organu gminy musi natomiast określać warunki niezbędne do ochrony środowiska na danym terenie.

Aktualne przepisy prawne oraz ustalenia gminnych dokumentów planistycznych mogą zdecydować o braku możliwości realizacji inwestycji na gruncie rolnym i leśnym² lub zmusić inwestora do uwzględnienia znacznej rezerwy czasowej na dokonanie zmiany przeznaczenia takiego gruntu. Nie jest to warunkowa procedura fazy programowania inwestycji. Ma miejsce wtedy, gdy inwestor zamierza zrealizować obiekt budowlany na gruncie mającym rolnicze lub leśne przeznaczenie. W przypadku, gdy jest to uzasadnione polityką przestrzenną gminy, zmiana przeznaczenia gruntu rolnego i leśnego będzie przebiegać dwuetapowo. W pierwszym etapie zmiana przeznaczenia gruntu musi zostać dokonana w miejscowym planie zagospodarowania. Jak wynika z Informacji Najwyższej Izby Kontroli (2009) o wynikach kontroli ochrony gruntów rolnych i leśnych, etap ten może potrwać nawet kilka lat ponieważ inwestor nie dysponuje prawnymi możliwościami wymuszenia opracowania lub zmiany planu³. W drugim etapie, jeszcze przed uzyskaniem pozwolenia na budowę, inwestor powinien uzyskać decyzję zezwalającą na rozpoczęcie innego niż rolnicze lub leśne użytkowania gruntu.

Grunty rolne najsłabsze jakościowo może odróżnić gmina. Decyzję dotyczącą żyzniejszych gruntów i o większym areale musi podjąć właściwy organ: marszałek województwa – w przypadku użytków rolnych klas IV, V i VI – wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego i torfowisk, których powierzchnia przekracza 1 ha oraz minister właściwy do spraw rozwoju wsi – w przypadku gruntów klasy od I do III, o zwartym obszarze ponad 0,5 ha. Zmiana przeznaczenia gruntu leśnego stanowiącego własność państwową wymaga zgody ministra właściwego do spraw środowiska i marszałka województwa – w odniesieniu do pozostałych gruntów leśnych. Według Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 121 z 2004 r., poz. 1226 z późniejszymi zmianami) wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta powinien zawierać: wskazanie celowości zmiany przeznaczenia gruntów wraz z wykazem ich powierzchni oraz uwzględnieniem klas bonitacyjnych gruntów rolnych i typów siedliskowych gruntów leśnych, ekonomiczne uzasadnienie projektowanego przeznaczenia gruntów wraz z sumą należności i opłat rocznych oraz informacją

¹ Według metodologii UNIDO (Behrens i Hawranek, 1993), wpływ inwestycji przemysłowych na środowisko powinien być analizowany jeszcze wcześniej – już na etapie wstępnego studium wykonalności. Ocena wstępna, prowadzona z wykorzystaniem list kontrolnych lub standardowego zestawu kryteriów, powinna być ukierunkowana na określenie skutków środowiskowych kwalifikujących się do dalszej, szczegółowej analizy. W ramach właściwego studium wykonalności, powinny zostać oszacowane wszystkie skutki środowiskowe wynikające z realizacji planowanego przedsięwzięcia. W trzecim etapie, należy sporządzić raport oceniający, który zidentyfikuje środki łagodzące negatywne skutki oraz umożliwi zaakceptowanie rekomendowanego wariantu inwestycji z punktu widzenia ochrony środowiska.

² W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy określa się m.in. obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne oraz obszary, dla których gmina zamierza sporządzić plany zagospodarowania przestrzennego. Plan miejscowy, w wyniku którego następuje zmiana przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, musi obejmować całość obszaru wyznaczonego w studium.

³ Odmowa wójta, burmistrza lub prezydenta miasta dotycząca opracowania lub zmiany planu miejscowego jest dla inwestora równoznaczna z odmową zmiany przeznaczenia gruntu.

o przewidywanym rozmiarze strat, które poniesie rolnictwo lub leśnictwo w związku z negatywnym oddziaływaniem inwestycji. Wydanie zgody na zmianę przeznaczenia gruntu rolnego lub leśnego na cel inwestycyjny może wymagać złożenia wniosku w kilku wariantach, przedstawiających różne kierunki projektowanego przestrzennego rozwoju zabudowy.

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 121 z 2004 r., poz. 1226 z późniejszymi zmianami) nie określa wykazu dokumentów, które powinien przygotować inwestor ubiegający się o wyłączenie użytku rolnego lub gruntu leśnego z produkcji rolnej lub leśnej. Obowiązujące są natomiast zasady dotyczące uiszczania opłat (należności, opłat rocznych, jednorazowego odszkodowania za przedwczesny wyrąb drzewostanu) oraz zwolnień od opłat, określonych w Ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 121 z 2004 r., poz. 1226 z późniejszymi zmianami) i Rozporządzeniu Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 99 z 2002r., poz. 905).

Od 2009 roku rygorom Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 121 z 2004 r., poz. 1226 z późniejszymi zmianami) nie podlegają użytki rolne położone w granicach administracyjnych miast oraz grunty rolne klas IV-V na obszarach wiejskich. Nowelizacja wspomnianej ustawy nie objęła gruntów leśnych w granicach administracyjnych miasta, w odniesieniu do których obowiązuje standardowa procedura.

Przy planowaniu inwestycji mogących zawsze lub potencjalnie oddziaływać na środowisko⁴, na inwestorze ciąży obowiązek uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Powinien on zostać zrealizowany przed złożeniem wniosku o wydanie każdej decyzji budowlanej. Katalog takich decyzji określono między innymi w: Ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku (Dz. U. Nr 199 z 2008r., poz. 1227) i pracy zbiorowej Prawo ochrony środowiska (2011). Jeżeli planowany obiekt budowlany wymaga uzyskania decyzji wzięt i pozwolenia na budowę, inwestor wnioskuje o jedną decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach i dołącza ją do wniosku o wydanie kolejnej.

Wydanie decyzji środowiskowej (przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska lub wójta, burmistrza, prezydenta miasta – zależnie od rodzaju przedsięwzięcia) musi być poprzedzone wnioskiem inwestora. Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku (Dz. U. Nr 199 z 2008r., poz. 1227) nie określa wyraźnie wymagań dotyczących jego zawartości, ale mają tu zastosowanie przepisy Kodeksu Postępowania Administracyjnego (Dz. U. Nr 98 z 2000r., poz. 1071 z późniejszymi zmianami). Proces kompletowania wniosku jest czasochłonny i trudny. Powodów takiego stanu rzeczy należy upatrywać w: konieczności uwzględnienia konkretnych rozwiązań dla różnych aspektów inwestycji, co do których inwestor może nie posiadać dostatecznej wiedzy (na przykład wymóg zebrania szczegółowych

informacji dotyczących zakupu konkretnej maszyny lub urządzenia, istotnych z punktu widzenia emisji hałasu, jeszcze przed uzyskaniem decyzji wzięt), obowiązku dołączenia specjalistycznych załączników⁵ oraz wynikającej z kpa możliwości wielokrotnego wzywania inwestora do uzupełnienia wniosku (z powodu jego niekompletności, niejasności zawartych w nim informacji, potrzeby złożenia dodatkowych wyjaśnień na okoliczność odstąpienia urzędników od decyzji o konieczności sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko itp.), co przedstawiono w pracy Ochrona środowiska (2009). Nierzetelne lub nieumiejętne przygotowanie wniosku skutkuje wydłużeniem czasu przewidzianego na uzyskanie decyzji środowiskowej.

Przy planowaniu inwestycji budowlanych wymagających raportu⁶, inwestor może skorzystać z przysługującego mu uprawnienia i wystąpić z formalnym wnioskiem o ustalenie jego zakresu. Tego rodzaju inwestycje wymagają dodatkowo przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko z udziałem społeczeństwa na każdym etapie postępowania⁷. Oznacza to, że każdemu zainteresowanemu realizacją przedsięwzięcia, sąsiadom i organizacjom ekologicznym – po zgłoszeniu chęci uczestnictwa i powołaniu się na cele statutowe – przysługuje możliwość wyrażenia swojego zdania o inwestycji (wniosek, opinia), a organizacjom ekologicznym – odwołanie do SKO lub skarga do sądu administracyjnego).

W praktyce może to skutecznie opóźnić, a niekiedy całkowicie zablokować realizację inwestycji budowlanej.

Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku (Dz. U. Nr 199 z 2008r., poz. 1227) przewiduje możliwość przeprowadzenia ponownej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Zapis ten może być oceniany przez inwestora pozytywnie (wyjście naprzeciw potrzebom beneficjentów funduszy europejskich) lub negatywnie (biurokracja skutkująca kolejnym wydłużeniem prac przygotowawczych inwestycji). Ponowna ocena może być prowadzona w ramach decyzji o pozwoleniu na budowę lub zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, w sytuacji

⁵ Chodzi o: a) raport środowiskowy dla przedsięwzięć, dla których jest on obligatoryjny, b) kartę informacyjną przedsięwzięcia, wymagana w przypadku inwestycji mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko lub w sytuacji, gdy inwestor wnioskuje o ustalenie zakresu raportu, c) kopię mapy ewidencyjnej i wypis z ewidencji gruntów, obejmujące teren budowy i obszar oddziaływania inwestycji, d) wypis i wyrys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub informację o jego braku – gdy organem prowadzącym postępowanie jest regionalny dyrektor ochrony środowiska (z pominięciem dróg publicznych).

⁶ Wyznacznikiem sporządzenia raportu jest przynależność inwestycji budowlanej do przedsięwzięć, dla których jego opracowanie jest zawsze wymagane lub do grupy, w której o jego wykonaniu decyduje właściwy organ. Raport powinien spełniać wymagania dla tego typu dokumentu przewidziane w Ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku (Dz. U. Nr 199 z 2008r., poz. 1227). W celu uniknięcia nieprzewidzianych wymagań dotyczących zawartości tego dokumentu, w interesie inwestora jest wcześniejsze skonsultowanie zakresu raportu z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska i terenowym oddziałem Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

⁷ Z obowiązku udziału społeczeństwa są wyłączone przedsięwzięcia realizowane na terenach zamkniętych.

⁴ Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów (Dz. U. Nr 213 z 2010r., poz. 1997), do grupy I należy 51, a do grupy II – 107 typów przedsięwzięć.

gdy: taki obowiązek został nałożony przez właściwy organ w decyzji środowiskowej, istnieje przypuszczenie, że wcześniejsza ocena oddziaływania na środowisko została przeprowadzona niezgodnie z wymaganiami prawa krajowego lub unijnego lub projekt budowlany nie spełnia wymagań decyzji środowiskowej. Jeżeli o przeprowadzenie ponownej oceny wnioskuje inwestor, do wniosku powinien zostać dołączony raport środowiskowy. Jeżeli obowiązek przeprowadzenia ponownej oceny wynika z postanowienia organu budowlanego – inwestor jest informowany o obowiązku sporządzenia raportu i jego wymaganym zakresie. Całe postępowanie prowadzące do wydania pozwolenia na budowę lub zezwolenia na realizację inwestycji drogowej musi zostać zawieszony do czasu zakończenia ponownej oceny.

Specjalnej procedury postępowania (oceny habitatowej) wymagają nie wymienione w żadnym wykazie przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na gatunki, siedliska lub obszary Natura 2000. Kwestie oddziaływania inwestycji budowlanej na obszar Natura 2000 są rozstrzygane na etapie wydawania: decyzji środowiskowej (gdy budowa może potencjalnie lub znacząco oddziaływać na środowisko), decyzji o pozwoleniu na budowę, decyzji indywidualnej (pozwolenia wodnoprawnego, zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów i innych) oraz w ramach ponownej oceny. Jeżeli organ odpowiedzialny za wydanie którejkolwiek z wymienionych decyzji uzna, że przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, wydaje postanowienie zobowiązujące inwestora do przedłożenia regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska podstawowych informacji o przedsięwzięciu. Po stwierdzeniu znaczącego oddziaływania, regionalny dyrektor ochrony środowiska wydaje postanowienie o obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i sporządzenia raportu⁸. W sytuacji przeciwnej, inwestorowi wydawane jest zaświadczenie o braku potrzeby przeprowadzenia oceny. O ile wynik oceny oddziaływania na środowisko ma doprowadzić do wyboru najlepszego wariantu inwestycyjnego z punktu widzenia wymogów środowiskowych, o tyle wynik oceny habitatowej może być dla inwestora wyrokiem przesądzającym o dopuszczalności realizacji inwestycji na danym terenie.

Ostatnia faza przygotowania inwestycji, zwana umownie fazą projektowania, służy opracowaniu dokumentacji projektowej inwestycji, w tym projektu budowlanego będącego podstawą uzyskania pozwolenia na budowę. Oprócz projektu zagospodarowania działki budowlanej lub terenu przedsięwzięcia, częścią składową projektu budowlanego jest projekt architektoniczno-budowlany. Zawarta w projekcie charakterystyka ekologiczna powinna wykazywać, że przyjęte rozwiązania przestrzenne, funkcjonalne i techniczne ograniczają lub eliminują wpływ obiektu na środowisko przyrodnicze, zdrowie ludzi i inne obiekty budowlane. Projekt

budowlany powinien zawierać wszystkie przewidziane prawem opinie, pozwolenia (na przykład wodnoprawne) i uzgodnienia oraz musi być opracowany w sposób zgodny z ustaleniami decyzji środowiskowej. Jeżeli jest to uzasadnione względami ochrony środowiska, organ budowlany może nałożyć na inwestora obowiązek ustanowienia inspektora nadzoru inwestorskiego, zapewnienia nadzoru autorskiego, uzyskania pozwolenia na użytkowanie obiektu oraz zawiadomienia właściwych organów administracji, co określa Ustawa Prawo budowlane (Dz. U. Nr 243 z 2010r., poz. 1623).

3. Podsumowanie

Różnorodność i niespójność przepisów prawnych ochrony środowiska stanowi dla potencjalnego inwestora realne utrudnienie w prawidłowym przygotowaniu inwestycji. Sytuację dodatkowo komplikuje zjawisko częstego krzyżowania się rozstrzygnięć administracyjnych fazy programowania. Indywidualność oddziaływania na środowisko przedsięwzięć budowlanych uniemożliwia opracowanie jednego wyczerpującego wzorca postępowania. Przedstawiony w artykule ogólny schemat postępowania może być jednak dla inwestora wskazówką podczas szeregowaniu działań przedrealizacyjnych, niezbędnych w konkretnym przypadku.

Literatura

- Behrens W., Hawranek P. M. (1993). *Poradnik Przygotowania Przemysłowych Studiów Feasibility*. Wydanie II rozszerzone i uzupełnione, UNIDO, Warszawa.
- Informacja Najwyższej Izby Kontroli (2009). O wynikach kontroli ochrony gruntów rolnych i leśnych w procesie zabudowy przemysłowej i innymi obiektami budowlanymi na terenie Dolnego Śląska w latach 2006-2009 (3 kwartały). LWR-410-36/2009, Nr ewid. 149/2010/P09188/LWR.
- Kodeks postępowania administracyjnego z 14 czerwca 1960 roku (1960). *Dziennik Ustaw* Nr 98 z 2000r, poz. 1071 z późniejszymi zmianami.
- Korona L. (2010). *Przygotowanie inwestycji budowlanej do realizacji w świetle wymagań ochrony środowiska. Czasopismo Techniczne Politechniki Krakowskiej*, Nr 1-B/2010, zeszyt 2 107, Kraków.
- Kulas T., Zawadka P. (2007). *Ochrona środowiska w procesie inwestycyjno-budowlanym – cz. II. Inżynier Budownictwa*, Warszawa.
- Prawo ochrony środowiska dla praktyków, tom 3. J. Jendroško, J. Jerzmański (red) (2011). *Wydawnictwo Verlag Dashofer*, Warszawa.
- Ochrona środowiska od A do Z. Praktyczne porady i interpretacje prawne. D. Rosłoń, J. Zandecki (red.) (2009). *Wydawnictwo Wiedza i Praktyka*, Warszawa.
- Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 roku w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej. *Dziennik Ustaw* Nr 67 z 1992r., poz. 337.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 czerwca 2002 roku w sprawie jednorazowego odszkodowania za przedwczesny wyrąb drzewostanu. *Dziennik Ustaw* Nr 99 z 2002r., poz. 905.

⁸ Zakres raportu powinien być ograniczony do określenia oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000.

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. *Dziennik Ustaw* Nr 213 z 2010r., poz. 1397.
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku – Prawo budowlane. *Dziennik Ustaw* Nr 243 z 2010 r., poz. 1623.
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych. *Dziennik Ustaw* Nr 121 z 2004 r., poz. 1226 z późniejszymi zmianami.
- Ustawa z dnia 21 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska. *Dziennik Ustaw* Nr 92 z 2004 r., poz. 880 z późniejszymi zmianami.
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku – Prawo wodne. *Dziennik Ustaw* Nr 239 z 2005 r., poz. 2019 z późniejszymi zmianami.
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody. *Dziennik Ustaw* Nr 92 z 2004r., poz. 880.
- Ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko. *Dziennik Ustaw*, Nr 199 z 2008r., poz. 1227.

Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych. (2009). MRR/H/16/3/05/09.

Zakrzewska M. (2010). Ochrona środowiska w procesie inwestycyjno-budowlanym. *Wydawnictwo LeksisNeksis*, Warszawa.

ENVIRONMENTAL REQUIREMENTS IN THE PREPARATION OF CONSTRUCTION WORKS

Abstract: Paper presents an overview of the major environmental requirements in the preparation of construction works. Included in the paper the standard sequence of preparatory activities takes into consideration environmental documentation and could be for the investor a clue during preparation of his algorithm in a particular case.